

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Sint-Norbertusinstituut 1 te DUFFEL

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Pedagogisch geheel 127861-126003-126011

Instellingsnummer 126003

Instelling Sint-Norbertusinstituut 1

Directeur a.i. Remco BABIJN

Adres Stationsstraat 6 - 2570 DUFFEL

Telefoon 015-30.38.58

Fax 015-30.38.95

E-mail mail@snorduffel.be

Website <http://www.snorduffel.be>

Bestuur van de instelling VZW Katholiek Onderwijs De Pelgrim

Adres Tervuursesteenweg 2 - 2800 MECHELEN

Scholengemeenschap SGKSO Regio Mechelen

Adres Melaan 6 - 2800 MECHELEN

CLB Vrij CLB Het Kompas

Adres Vijfhoek 1 A - 2800 MECHELEN

Dagen van het opvolgingsbezoek 12-05-2016

Einddatum van het opvolgingsbezoek 12-05-2016

Datum bespreking verslag met de instelling 02-06-2016

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Vera TIMMERS

Teamleden Lieve CLAES, Wendy FRANQUET, Etienne GIELEN, Hilde VAN
HOUTE, Jean-Luc WITTEVRONGEL

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Plastische opvoeding in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2008/7841/044)	4
3.2 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017).....	6
3.3 Techniek in het eerste leerjaar B-stroom (leerplan D/2010/7841/020)	7
3.4 Beroepenveld Verzorging-voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar (D/2003/0279/011)	9
3.5 Natuurwetenschappen in tso tweede graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan D/2012/7841/080).....	11
3.6 Project algemene vakken in bso derde graad in de studierichting Verzorging (leerplan D/2012/7841/026)	12
3.7 Expressie, huishoudkunde, natuurwetenschappen en opvoedkunde in tso derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (D/2011/7841/038)	13
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	18

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 18-03-2013 tot 22-03-2013 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 22-03-2016 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	plastische opvoeding, techniek	
Graad 1 B	techniek	
Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding		beroepenveld Verzorging-voeding
Graad 1 Sociale en technische vorming	plastische opvoeding, techniek	
Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen	natuurwetenschappen	
Graad 3 BSO Verzorging	project algemene vakken	
Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen		expressie, huishoudkunde, natuurwetenschappen, opvoedkunde

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Plastische opvoeding in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2008/7841/044)

Voldoet

De school leverde voldoende inspanningen om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de doorlichting. De leerlingen krijgen alle leerplandoelstellingen aangeboden. De evaluatie is valide en transparant.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de doorlichting waren van een aantal leerstofgehelen geen sporen traceerbaar in de leraren- of leerlingendocumenten, zodat de integrale behandeling van de eindtermen (ET) en de leerplandoelstellingen niet kon worden aangetoond, noch verantwoord.

Tijdens de opvolging stelde de inspectie vast dat de leraren een gedegen leerplanstudie maakten. Dit resulteert in jaarplannen, aangepaste opdrachten en opdrachtfiles voor de leerlingen die een duidelijke verwijzing naar de leerplandoelen bevatten. Het ontbreekt de leraren nog aan een totaaloverzicht van de leerplandoelstellingen om de spreiding ervan verder te verfijnen en de leerlijnen scherper uit te tekenen.

De leraren zoeken bovendien naar een gepaste manier om het plastisch vocabularium aan te reiken aan de leerlingen en om dit te koppelen aan de component 'verwoorden'.

Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De doorlichting stelde de nood vast aan een degelijke computerconfiguratie met toegang tot het internet, een scanner en een printer. Tijdens de opvolging is vastgesteld dat zich in het vaklokaal een computer met internettoegang, projectiemogelijkheid en een printer met scanmogelijkheid bevinden. Ook is er ondertussen mogelijkheid om het lokaal te verduisteren.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	Tijdens de doorlichting bleek dat er geen herkenbare koppeling was tussen de evaluatie en de eindtermen of leerplandoelstellingen. De evaluatie was dus niet representatief voor de leerplanrealisatie. Niet alle teamleden betrokken systematisch proceselementen zoals de algemene of vakspecifieke attitudes, het creatieve denkproces, de documentatiestudie, het experimenteel onderzoek, de interpretatie van de beeldaspecten en/of de technische vaardigheden bij de samenstelling van de totaalscores. Tijdens de opvolging heeft de inspectie vastgesteld dat elke opdracht vergezeld gaat van een opdrachtenfiche. Naast een korte omschrijving van de opdracht en een vermelding van de leerplandoelen, bevat deze fiche ook de criteria en puntenverdeling van de evaluatie: documentatie, proces en product. De opdeling tussen creatief proces, vakattitudes en het waardeoordeel over het eindproduct is nog niet volledig scherpgesteld. De opdrachtenfiches zorgen ervoor dat er een grote mate van gelijkgerichtheid is tussen de leraren. Ze bieden bovendien transparantie en houvast voor de leerlingen. Voor hen is een luik voorzien voor zelfevaluatie, waaruit indien nodig een dialoog kan ontstaan met de leraren.
Leerbegeleiding <i>Preventief</i> <i>Curatief</i>	Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de leerlingenmappen niet gestructureerd waren samengesteld. Tijdens de opvolging bleek dat de leerlingen alle documenten bijhouden in een groot schrift. Naast de opdrachtenfiches en eigen notities verzamelen de leerlingen hierin hun documentatiewerk en de voorbereidende schetsen. De leraren kijken regelmatig in dit schrift om gerichte feedback te kunnen geven. Zo is dit een waardevol instrument geworden om het creatief en artistiek zoeken en groeiproces van de leerlingen te kunnen herbeleven. Het lesmateriaal omvat onder meer uitvoerig gedocumenteerde digitale presentaties die de kunstinitiatie ondersteunen.

Deskundigheidsbevordering Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de vakwerkgroep voornamelijk praktisch-organisatorische onderwerpen behandelde. De vergaderfrequentie lag laag.

*Overleg
Vorming*

De opvolgingsdoorlichting constateerde dat de leerplanstudie een verandering van attitude bij de leraren heeft teweeggebracht. Interne discussies gaan nu evengoed over leerplanrealisatie en over evaluatie. Er is veel informeel overleg, maar de genomen beslissingen worden niet gedocumenteerd.

De leraren plastische opvoeding missen een vakeigen forum waar ze over vakgerichte of didactische onderwerpen van mening kunnen wisselen. Het is aan te bevelen om een vakgroepwerking op het niveau van de scholengemeenschap uit te werken om dit isolement te doorbreken.

3.2 Techniek in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/017)

Voldoet

De leerlingen bereiken de leerplandoelstellingen in voldoende mate. De evaluatie is afgestemd op de leerplandoelstellingen en de uitrusting voldoet.

Onderwijsaanbod

*Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang*

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de techniekprojecten niet steeds even doelgericht gekozen waren. Sommige projecten behandelden slechts enkele leerplandoelstellingen. De omschrijving van de behoefte/probleemstelling was vaag, het leren kiezen en gebruiken van de juiste hulpmiddelen op een verantwoorde, milieubewuste en veilige wijze te beperkt. De eindtermen met betrekking tot illustreren, ontwerpen, en de rol van technische beroepen in de verschillende stappen van het technisch proces kregen te weinig aandacht. De aanleg en belangstelling van de leerlingen werden onvoldoende aangewend in functie van de oriëntering en studiekeuze.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat het aanbod is bijgestuurd. Alle techniekprojecten zijn uitgewerkt in bundels die onder meer de fasen van het technisch proces en stappenplannen bevatten. Het formuleren van de probleemstelling is echter nog vaag en zet nog onvoldoende aan tot probleemoplossend denken. Ook de uitwerking van de fase 'in gebruik nemen' verdient meer aandacht. Sommige techniekprojecten leiden nog niet tot een praktische realisatie waardoor de verschillende fasen in de bundel een eerder kunstmatige vertaling krijgen. De leraren zijn zich hiervan bewust en onderzoeken verschillende mogelijkheden om dit bij te sturen.

Onderwijsorganisatie

*Samenstelling klasgroepen
Organisatie curriculum*

Tijdens de doorlichting bleek dat de lessen niet voor alle klasgroepen in blokken van twee lestijden werden georganiseerd. Ook de grootte van de klasgroepen oversteeg het door het leerplan aanbevolen aantal.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de lessen nu steeds in blokken van twee lestijden zijn georganiseerd. De grootte van de klasgroepen overstijgt nog steeds het aanbevolen aantal leerlingen dat het leerplan voorschrijft.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de beschikbare ruimte in de technieklokalen te beperkt was in verhouding tot de grootte van sommige klasgroepen. Daardoor was actief, veilig en ergonomisch leren niet altijd mogelijk. Er waren onvoldoende les- en werktafels, machines en gereedschappen, zoals kolomboormachines en bankschroeven. Het digitale bord was onleesbaar en werd onvoldoende gebruikt.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de school ernstige inspanningen leverde om de infrastructuur en uitrusting te optimaliseren. Een vaklokaal is uitgebreid waardoor er een ruim en overzichtelijk praktijk-, les- en computergedeelte is ingericht. Er zijn voldoende gereedschappen en machines aanwezig. Het andere vaklokaal is herschikt waardoor de beschikbare ruimte is vergroot.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de evaluatie onvoldoende valide was. De evaluatie van de dimensies 'duiden en begrijpen' bestond vooral uit de reproductie van kennis. De evaluatieaspecten die het leerplan bepaalt en het aanwenden ervan in nieuwe situaties kwamen onvoldoende aan bod. De evaluatiecriteria van de stappenplannen werden niet aangewend om vaardigheden en attitudes te beoordelen.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de evaluatie beter afgestemd is op de leerplandoelstellingen. Dat is zeker zo voor de evaluatie van de dimensies 'duiden en begrijpen', al blijft er nog groei mogelijk in bijvoorbeeld het peilen naar inzicht en het evalueren van het aanwenden van het geleerde in nieuwe situaties. Over het algemeen zijn de evaluatiecriteria voor 'hanteren' uitgeschreven of leggen ze linken naar de gevolgde stappenplannen. Ook hier is een verdere verfijning aangewezen.

3.3 Techniek in het eerste leerjaar B-stroom (leerplan D/2010/7841/020)

Voldoet

De leraren streven de ontwikkelingsdoelen bij hun leerlingen in voldoende mate na. Het aanbod is evenwichtiger en zorgvuldiger samengesteld. De uitrusting voldoet en de evaluatie is afgestemd op de ontwikkelingsdoelen.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de school te veel verkenningsgebieden aanbod in verhouding tot het aantal lestijden. De techniekprojecten van enkele verkenningsgebieden waren te gering en de psychomotorische activiteit primeerde waardoor elementair inzicht beperkt bleef. Het verkenningsgebied ICT werd niet geïntegreerd aangeboden in de verschillende verkenningsgebieden. Het 'uitgevoerd hebben' van een leerplandoelstelling werd als 'verworven' beschouwd. De ontwikkelingsdoelen met betrekking tot onderzoeken, ontwerpen en illustreren werden onvoldoende geëxploreerd. Ook inductief leren en probleemoplossend leren denken en handelen kwamen niet expliciet aan bod.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat het aanbod is bijgestuurd. Na de doorlichting hebben de leraren hun aanbod en de invulling van de verschillende verkenningengebieden kritisch geëvalueerd. Op basis van die analyse schraptten ze enkele verkenningengebieden (bijvoorbeeld verzorging) en werkten ze andere grondiger uit (bijvoorbeeld tuinbouw). Het verkenningengebied ICT bieden de leraren geïntegreerd aan in de verschillende verkenningengebieden door middel van onder meer opzoek-, onderzoeks- of ontwerp opdrachten. De techniekbundels bevatten de verschillende fasen van het technisch proces, maar de 'probleemstelling' en het 'in gebruik nemen' verdienen meer aandacht. Daardoor blijven de mogelijkheden om probleemoplossend denken en creativiteit te stimuleren eerder beperkt.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de school niet beschikt over de minimale materiële vereisten om alle gekozen verkenningengebieden met de nodige diepgang te behandelen.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de noodzakelijke minimale materiële vereisten aanwezig zijn om de gekozen verkenningengebieden kwaliteitsvol aan te bieden. De didactische keuken is structureel beschikbaar, de vaklokalen techniek zijn verruimd en voorzien van de noodzakelijke uitrusting.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat de evaluatie onvoldoende valide was. Voor de dimensies 'duiden en begrijpen' waren de beoordelingen vooral gebaseerd op de resultaten van het oplossen van woordpuzzels en begrijpend lezen. De evaluatiecriteria van de stappenplannen werden niet aangewend om vaardigheden en attitudes te beoordelen.

Uit de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de evaluatie evenwichtiger en beter gelinkt is aan de verschillende dimensies. Vooral de dimensie 'hanteren' is over het algemeen afgestemd op de verschillende vaardigheden. Toch blijft er nog groei mogelijk. De criteria zijn omschreven of legt linken naar de gebruikte stappenplannen. Een overzichtsblad verzamelt de resultaten per dimensie. De leraren volgen de richtlijnen van het leerplan op.

3.4 Beroepenveld Verzorging-voeding in het beroepsvoorbereidend leerjaar (D/2003/0279/011)

Voldoet

Het aanbod is volledig afgestemd op de leerplandoelstellingen. De evaluatie is representatief en valide en de uitrusting voldoet. De resultaten zijn behoorlijk tot goed.

Onderwijsaanbod
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat de visie en de algemene doelstellingen van het leerplan onvoldoende werden geconcretiseerd in het leerproces. In het domein 'personenzorg' werden de leerplandoelstellingen enkel theoretisch benaderd waardoor het juiste beheersingsniveau niet werd bereikt. Niet alle thema's kwamen evenwichtig aan bod. Het uitvoeren van zelfzorgactiviteiten aan de hand van stappenplannen, producten en benodigdheden ordenen, vergelijken en verantwoord kiezen, kwamen niet aan bod. Kennis van begrippen, principes, inzichten, relaties en interacties werden niet functioneel aangeleerd. Het aanbod voor 'zorg voor de leef- en woonsituatie' was niet evenwichtig verdeeld. Het thema 'decoratieve en functionele werkvormen' was onvoldoende afgestemd op het leerplan. In 'zorg voor voeding' kregen de doelen met betrekking tot zelfbevraging en gedachtewisseling nog geen aandacht.

De vakgroep heeft op gestructureerde wijze de tekorten voor deze componenten aangepakt. Vertrekkend vanuit de leerplandoelstellingen hebben de leraren gewerkt aan een evenwichtige verdeling van de verschillende thema's in het aanbod. Ze hebben ingezet op zowel aanschouwelijk als ervaringsgericht onderwijs. Zo krijgen de leerlingen onder meer de mogelijkheid om te experimenteren met materialen, producten te vergelijken, keuzes te maken uit een assortiment van mogelijkheden. Vakoverschrijdend zijn er duidelijke, methodische instructiefiches en stappenplannen opgemaakt. Bij het creëren van werkstukken zijn de materialen, methodes en middelen afgestemd op de voorwaarden van het leerplan. Door het gebruik van evaluatiefiches en feedback van leraren en medeleerlingen is er een evolutie naar meer aandacht voor zelfbevraging en gedachtewisseling.

De geleverde inspanningen vertalen zich in behoorlijk tot goede leerlingresultaten.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie een tekort in de minimale materiële uitrusting vast. De vaklokalen voor het domein 'personenzorg' beschikten niet over informatiebronnen, producten, werkmateriaal en apparaten in functie van de verschillende zorgthema's. Voor 'zorg voor woon- en leefsituatie' waren de minimale vereisten om slaap-/studeerruimte te reinigen en te onderhouden niet aanwezig. Ook de nodige materialen, toestellen en apparaten om deeltaken, grondstoffen en technieken in te oefenen, ontbraken.

De school heeft inspanningen geleverd om deze tekorten weg te werken. De vaklokalen kregen een juiste invulling door het beschikbaar stellen van de nodige materialen, informatiebronnen, producten en werkmaterialen. Ook is er een leslokaal ingericht met verschillende hoeken zoals een slaap- en studeerruimte, zodat leerlingen de mogelijkheid krijgen om technieken uit te voeren en in te oefenen.

Evaluatiepraktijk

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat de evaluatie niet was afgestemd op de leerplanvisie en -realisatie. De evaluatie van het domein 'personenzorg', 'zorg voor leef- en woonsituatie' en 'voeding' was hoofdzakelijk gericht op de reproductie van kennis. De beoordelingscriteria ontbraken. De evaluatie gaf onvoldoende informatie over de werkpunten en de gerealiseerde vaardigheden.

De vakgroep heeft werk gemaakt van transparante evaluatiecriteria aan de hand van de leerplandoelstellingen. Het evalueren van vaardigheden vraagt nog aandacht en dan vooral in functie van het juiste beheersingsniveau. De leerlingen worden aangezet tot zelfevaluatie aan de hand van een beoordelingsschaal en tot het formuleren van werkpunten. De gehanteerde criteria hierbij zijn nog niet altijd even concreet geformuleerd.

Leerbegeleiding

Preventief
Curatief

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat de gehanteerde leerboeken slechts voor een klein gedeelte effectief werden gebruikt. Voor 'personenzorg' ontwikkelden de leraren een eigen theoretische cursus die niet afgestemd is op de leerplandoelstellingen.

Voor de verschillende componenten maken de leraren nu voornamelijk gebruik van zelfontworpen cursusmateriaal. Het gestructureerde cursusmateriaal beantwoordt aan de verschillende thema's en leerplandoelstellingen van het leerplan.

Deskundigheidsbevordering

Overleg
Vorming

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat de leraren nauwelijks nascholing volgden.

Via onder meer het inschakelen van de pedagogische begeleidingsdienst heeft de vakgroep de aangegeven knelpunten op een degelijke wijze aangepakt. Hiermee vergroten ze de professionaliteit van de vakgroep. Het volgen van nascholingen blijft een belangrijk aandachtspunt.

3.5 Natuurwetenschappen in tso tweede graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan D/2012/7841/080)

Voldoet

Het aanbod is voldoende afgestemd op de doelgroep en het gevraagde beheersingsniveau van het leerplan. De evaluatiepraktijk is evenwichtig en valide.

Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i>	De doorlichting toonde aan dat de leraren de onderwijstijd niet optimaal gebruikten om de verplichte leerplandoelstellingen te realiseren. Teveel aandacht ging naar uitbreidingsdoelstellingen. In het aanbod was er bovendien weinig terug te vinden van een leerlijn 'onderzoekend leren' en beperkten labo's zich tot het volgen van een instructieblad.
Onderwijsaanbod <i>Volledigheid</i> <i>Evenwicht</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Samenhang</i> Uitrusting <i>ICT</i> <i>Inzet uitrusting</i> <i>Leermiddelen</i>	De vakgroep heeft een grondige studie van het leerplan gemaakt en op basis daarvan het onderwijsaanbod bijgestuurd. Bij de aanpassingen handelden de leraren proactief en hielden ze rekening met het nieuwe leerplan. Een beperkt aantal uitbreidingsinhouden worden in het aanbod behouden om differentiatie mogelijk te maken. De vakgroep maakte grondig werk van een leerlijn 'onderzoekend leren' waarin ook het onderdeel rapporteren de nodige aandacht kreeg. De labobundels in de tweede graad getuigen van deze verhoogde aandacht voor 'onderzoekend leren'. De practica gaan verder dan het louter uitvoeren van een stappenplan. De vakgroep geeft aan dat deze leerlijn een prioritair werkpunt blijft. Een volledige afstemming met de derde graad staat daarbij voorop. Bij de doorlichting werd vastgesteld dat niet alle leraren het didactisch materiaal optimaal gebruikten. Daarnaast was de aankleding van de vernieuwde wetenschapslokalen te beperkt. In één van de lokalen ontbrak zelfs een periodiek systeem.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwicht</i> <i>Volledigheid</i> <i>Beheersingsniveau</i> <i>Transparantie</i>	De vakgroep zorgde voor de aankleding van de lokalen met inbegrip van het periodiek systeem. Daarnaast maken de leraren meer intensief gebruik van het didactisch materiaal. Ze hebben nu ook de beschikking over een chemielokaal en het materiaal uit het fysica-lokaal. Bij de doorlichting bleek dat de evaluatiepraktijk tal van knelpunten vertoonde. De toetsen en examens waren overwegend gericht op kennis en leerinhouden in plaats van op de leerplandoelstellingen. Daarnaast kwam uitbreidingsleerstof in verhouding teveel aan bod. De examens waren ook te omvangrijk ten opzichte van de voorziene tijd. Bovendien waren de vragen te weinig visueel en/of contextueel ondersteund en werd er slordig omgegaan met taal. De evaluatie van de labo's bleek ook te weinig gericht te zijn op de algemene doelstellingen.

De leraren van de tweede graad investeerden enorm in hun evaluatiepraktijk en namen hiervoor ook contact op met de pedagogische begeleidingdienst. De knelpunten zijn zo goed als weggewerkt. Het examen is een voorbeeld van goede praktijk wat betreft contextrijke vragen. De aandacht voor meer toepassings- en inzichtsvragen is merkbaar. Een blijvend werkpunt is de omvang van het examen. De vakgroep geeft aan om in de toekomst de manier van evalueren op basis van de aard van de doelstellingen uit te zuiveren. In de beoordeling van labo's is er momenteel meer aandacht voor de algemene doelstellingen. Criteria zijn er voor enkele vakvaardigheden. Het nieuwe leerplan zet de vakgroep bovendien aan om na te denken over hun evaluatiesysteem en de afstemming ervan op de derde graad. De leerlingresultaten zijn verbeterd.

Leerbegeleiding Bij de doorlichting hadden de leraren te weinig aandacht voor de bijsturing van leerlingen.
Preventief
Curatief

De vakgroep nam dit punt ter harte en volgt de leerlingen sterker op. De remediëring is gericht op de individuele leerling en omvat onder andere de aandacht voor samenvattingen, bijlessen en extra oefeningen.

3.6 Project algemene vakken in bso derde graad in de studierichting Verzorging (leerplan D/2012/7841/026)

Voldoet

De vakgroep heeft het onderwijsaanbod in voldoende mate afgestemd op de leerplandoelstellingen. Binnen de evaluatiepraktijk is gestreefd naar een voldoende evenwicht tussen de diverse leerplancomponenten.

Onderwijsaanbod Het onderwijsaanbod was tijdens de doorlichting niet voldoende evenwichtig afgestemd op de eindtermen en leerplandoelstellingen. Het verhogen van de zelfredzaamheid van de leerlingen stond niet voldoende centraal. Enkele doelstellingen werden te kennisgericht benaderd en een functionele invulling ervan ontbrak vaak. De vakgroep leverde inspanningen om het onderwijsaanbod bij te sturen, maar de resultaten ervan waren nog niet voldoende zichtbaar.
Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

De vakgroep stuurde het onderwijsaanbod verder bij. De leerplandoelstellingen vormen in sterkere mate het vertrekpunt. Het onderwijsaanbod is nu voldoende en vrij evenwichtig afgestemd op het leerplan en de eindtermen. Het versterken van de zelfredzaamheid van de leerlingen is centraal geplaatst. Het onderwijsaanbod sluit aan bij het beroepenveld of bij de leefwereld van de jongeren. De onderwerpen en thema's krijgen een overwegend functionele invulling. Alle aspecten van de taalvaardigheid komen aan bod. Het tijd- en ruimtebewustzijn krijgt voldoende aandacht, onder meer via actualiteitsopdrachten. Leer- en groeilijnen zijn in verdere ontwikkeling en zullen de relevantie van het aanbod op termijn versterken. Het opnemen van meer variatie in het aanbod aan onderwerpen en thema's zullen mogelijkheden bieden tot het bereiken van een breder maatschappelijk spectrum.

	Een vloeiende aansluiting bij de derde leerjaren van de derde graad wordt best bewaakt.
Evaluatiepraktijk	De evaluatiepraktijk was onvoldoende representatief voor de leerplandoelstellingen en niet evenwichtig samengesteld. De evaluatie was vaak sterk kennisgericht, hoewel een kentering naar een meer vaardigheidsgerichte aanpak was ingezet. Transparante beoordelingscriteria ontbraken meestal. De leerlingen waren niet voldoende geïnformeerd over de wijze van beoordelen.
<i>Evenwicht</i>	
<i>Volledigheid</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Transparantie</i>	
	Zowel het evaluatiesysteem als de evaluatiepraktijk is bijgestuurd. De nadruk ligt sterker op de vaardigheidsgerichte prestaties van de leerlingen en op een evaluatie van het proces. De evaluatie berust op gegevens van voorbereidingen, taken, opzoekwerk en overhoringen. Voor de diverse evaluatievormen werden valide criteria uitgewerkt. Deze criteria zijn voldoende transparant en ze worden op voorhand aan de leerlingen bezorgd. De vakgroep wil toekomstgericht de afstemming van de evaluatie op de leerplandoelstellingen nog beter bewaken.
	De evaluatie staat nog niet voldoende in functie van het bijsturen van het leerproces. Zelfevaluatie, zelfcorrectie en reflectie op eigen taalgebruik krijgen niet voldoende aandacht.
Leerbegeleiding	De leerlingen waren niet voldoende vertrouwd met het gebruik van leerstrategieën. De leraren hanteerde werkvormen die te weinig gericht waren op de ontwikkeling van de zelfstandigheid van de leerlingen.
<i>Preventief</i>	
<i>Curatief</i>	
	De leerlingen maken voor hun opdrachten gebruik van instructiefiches en opzoekmogelijkheden. Zij leren gebruik te maken van een stappenplan voor het uitvoeren van hun taken. De vakgroep hanteert diverse werkvormen die meer een beroep doen op de verantwoordelijkheid en de medewerking van de leerlingen.

3.7 **Expressie, huishoudkunde, natuurwetenschappen en opvoedkunde in tso derde graad in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (D/2011/7841/038)**

Voldoet

De leerlingen krijgen een volledig en evenwichtig aanbod van de leerplandoelstellingen voor alle leerplancomponenten. De evaluatie is voldoende representatief. De leerlingen worden goed begeleid en de leerlingresultaten zijn goed.

Onderwijsaanbod	Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat de focus bij de lessen natuurwetenschappen voornamelijk lag op de theoretische benadering van de leerinhouden en minder op de experimentele aanpak. Per leerjaar werden er te weinig laboratoriumoefeningen georganiseerd, die bovendien onvoldoende verspreid waren over de wetenschappelijke disciplines. De labo's beperkten zich ook tot het volgen van een instructieblad.
<i>Volledigheid</i>	
<i>Evenwicht</i>	
<i>Beheersingsniveau</i>	
<i>Samenhang</i>	

Het aanbod voor opvoedkunde in III, 1 was onvoldoende evenwichtig en het beheersingsniveau van het curriculum was niet afgestemd op de leerplandoelstellingen. Voor opvoedkunde III, 2 lag de nadruk te weinig op een inductieve en onderzoekende opbouw van het curriculum. De doelstelling over ontwikkelingen binnen de samenleving werd onvoldoende gerealiseerd. Binnen de 'integrale opdrachten' was de relatie van de opdrachten met de leerplandoelstellingen te weinig expliciet.

Voor expressie verdiende de coherente samenhang met de andere deelopdrachten een sterker accent.

Tenslotte gaf het doorlichtingsverslag aan dat de opdrachtenfiches voor huishoudkunde de doelstellingen onvoldoende expliciet vermeldde.

In de derde graad kende de vakgroep natuurwetenschappen geen standvastigheid. Leraren wisselden elkaar af en pas dit jaar is er sprake van een stabiel team. Dit gegeven heeft duidelijk een weerslag op de aanpassing van het onderwijsaanbod. Pas sinds dit schooljaar krijgen alle leerlingengroepen voldoende laboratoriumoefeningen. Het huidige lerarenteam zette ondertussen de gepaste stappen om de labo's uit te werken volgens de leerlijn 'onderzoekend leren', maar vooral in het tweede leerjaar van de derde graad ligt er nog een grote uitdaging. Dit geldt ook voor de afstemming met de tweede graad.

De vakgroep opvoedkunde heeft op gestructureerde wijze de tekorten aangepakt. Vertrekkende vanuit de leerplandoelstellingen hebben de leraren gewerkt aan een evenwichtige verdeling van het aanbod. Ze hielden hierbij rekening met zowel de verdeling over III,1 en III,2 als met het realiseren van alle leerplandoelstellingen op het juiste beheersingsniveau. Hiervan getuigt het vernieuwde cursusmateriaal, dat bij ieder onderdeel de leerplandoelstellingen vermeldt en steeds voorzien is van recente artikelen en opdrachten die de leerlingen aanzetten tot actieve verwerking van het lesmateriaal. Ook het gebruik van onderzoeksoopdrachten, observaties van specifieke doelgroepen en de verhoogde aandacht voor begeleid zelfstandig leren dragen hiertoe bij. Binnen de 'integrale opdrachten' is het aandeel voor opvoedkunde ondertussen aangepast zodanig dat de relatie met de leerplandoelstellingen duidelijk zichtbaar is.

Voor expressie heeft het herschrijven van de opdrachten voor de 'integrale opdrachten' ertoe geleid dat er nu wel een coherente, geïntegreerde samenhang is met de betrokken vakken. Op deze manier beantwoorden zij aan de doelstellingen en verwachtingen van het leerplan.

De opdrachtenfiches voor huishoudkunde zijn ondertussen voorzien van herkenbare doelstellingen.

Uitrusting
ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat er een probleem van overbezetting was voor het lokaal voor expressie. De beschikbare leermiddelen werden niet evenwichtig op de verschillende expressievormen afgestemd. Er was geen gescheiden en efficiënt opbergsysteem voor leermiddelen enerzijds en werkstukken van leerlingen anderzijds.

Voor huishoudkunde was de ruimte voor het presenteren en samen gebruiken van maaltijden te beperkt. In de didactische keukens was er geen computer met internetaansluiting, noch projectiemateriaal voorhanden.

Voor natuurwetenschappen werd vastgesteld dat niet alle leraren het didactisch materiaal optimaal gebruikten. Daarnaast was de aankleding van de vernieuwde wetenschapslokalen te beperkt. In één van de lokalen ontbrak zelfs een periodiek systeem.

Voor opvoedkunde was de leeromgeving onvoldoende krachtig en waren er geen vaklokalen beschikbaar. Een basiscollectie van leerplangerelateerde leermiddelen ontbrak en de ICT-infrastructuur was te beperkt toegankelijk.

Het gebruik van het lokaal voor expressie heeft nu een voorrangsregeling voor de 'integrale opdrachten' waardoor het probleem van overbezetting opgelost is. Er werden extra leermiddelen aangeschaft die voldoen aan de verschillende expressievormen. Ook is er een gescheiden opbergsysteem voor materialen, leermiddelen en werkstukken van leerlingen in een aparte ruimte.

Voor huishoudkunde zijn de aanpalende lokalen naast de keukens vrijgemaakt voor gebruik. Deze zijn voorzien van projectiemateriaal. Dit en het gebruik van tablets in de keukens bieden voldoende ICT-mogelijkheden.

De vakgroep natuurwetenschappen zorgde voor de aankleding van de lokalen met inbegrip van het periodiek systeem. Daarnaast maken de leraren meer intensief gebruik van het didactisch materiaal. Ze hebben nu ook de beschikking over een chemielokaal en het materiaal uit het fysicalokaal.

De school heeft twee vaklokalen ter beschikking gesteld voor opvoedkunde. Dit is nog steeds onvoldoende toereikend voor het grote aanbod van de studierichtingen personenzorg. Een nog vrij beperkte collectie van leermiddelen is ondertussen voorzien in de vaklokalen. De ICT-voorzieningen zijn aanzienlijk verbeterd.

Evaluatiepraktijk
Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat voor expressie en voor huishoudkunde de evaluatie te veel focuste op de generieke competenties en te weinig op de leerplandoelstellingen. De gebruikte beoordelingsschaal was onvoldoende transparant.

Voor natuurwetenschappen bleek dat de evaluatiepraktijk tal van knelpunten vertoonde. De examens waren te omvangrijk in aantal vragen. De vraagstelling was overwegend gericht op de leerinhoud in plaats van op de leerplandoelstellingen. Bovendien waren de vragen te weinig visueel en/of contextrijk ondersteund en werden sommige onderwerpen te complex en diepgaand bevraagd. De evaluatie van de labo's bleek te weinig gericht te zijn op de algemene doelstellingen.

Voor opvoedkunde in III,1 was de evaluatie niet valide ten aanzien van de leerplandoelstellingen. De tekorten van het aanbod herhaalden zich in de evaluatie. De vragen peilden overwegend naar het reproduceren van kennis. De resultaten waren zwak. In III,2 hielden de evaluatievragen het midden tussen kennis en toepassing. De evaluatie was niet altijd leerplangericht.

De geïntegreerde proef (GIP) was als evaluatievorm onvoldoende kwaliteitsvol omwille van de gescheiden opdrachten per vak, de overdreven aandacht voor de generieke competenties en de totale keuzevrijheid van de leerlingen.

De vakgroep heeft voor de evaluatie van expressie en huishoudkunde werk gemaakt van transparante criteria die zowel aansluiten bij de leerplandoelstellingen als bij de competenties. Op basis van een overzichtelijke beoordelingsschaal krijgen de leerlingen de kans zichzelf te evalueren en werkpunten te formuleren. Hierbij krijgen zij gerichte feedback van de leraar.

De problematiek van het wisselend lerarenteam voor de derde graad natuurwetenschappen heeft ook een effect op de evaluatiepraktijk. Slechts een aantal leraren stuurden met aandacht voor de leerplandoelstellingen de evaluatiepraktijk bij. Een aantal stappen zijn gezet in de goede richting maar verdere afstemming met de leerplandoelstellingen in beide leerjaren is noodzakelijk. Ook de omvang van het examen is een blijvend werkpunt. In de beoordeling van labo's is er momenteel meer aandacht voor de algemene doelstellingen. Criteria zijn er voor enkele vakvaardigheden, maar deze zijn verschillend van de tweede graad. Hieruit blijkt de nog beperkte afstemming tussen de tweede en derde graad. De vakgroep heeft deze afstemming wel als werkpunt opgenomen in de prioritaire actiepunten. De leerlingresultaten zijn duidelijk verbeterd.

Voor opvoedkunde heeft de vakgroep voor III,1 en III,2 werk gemaakt van een evaluatie die beantwoordt aan de verwachtingen van het leerplan. Duidelijke criteria, zelf- en peerevaluatie, proces- en productevaluatie, toepassingsgerichte opdrachten en casussen maken hiervan deel uit. Via het digitaal platform krijgen leerlingen extra oefenmogelijkheden en nieuwe uitdagingen aangeboden. Voor grotere opdrachten maken de leraren gebruik van een evaluatiematrix waardoor het geheel zeer transparant en valide is. De resultaten zijn dan ook geëvolueerd naar behoorlijk tot goed.

De opdrachtenbundel voor de GIP kreeg een nieuwe invulling. De leerlingen maken nu een keuze uit een aantal mogelijkheden die gericht zijn op hun verdere studieloopbaan. De opdrachten worden geïntegreerd geformuleerd waardoor het karakter van de GIP nu wel aan de nodige vereisten voldoet. Het vakgebonden verwerken van de opdrachten blijft echter een aandachtspunt.

Leerbegeleiding

Preventief

Curatief

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat voor natuurwetenschappen de leraren te weinig aandacht hadden voor de bijsturing van leerlingen.

Het studiemateriaal voor opvoedkunde in III, 1 focuste enkel op ondersteunende kennis en bevatte weinig of geen materiaal dat de leerlingen uitdaagde om te onderzoeken, te interpreteren en te analyseren. Activerende werkvormen kwamen in het onderwijsproces te weinig aan bod. De op schoolniveau ontwikkelde remediëringfiches werden niet gebruikt.

De vakgroep natuurwetenschappen nam de bijsturing van leerlingen ter harte en volgt hen momenteel sterker op. De remediëring is gericht op de individuele leerling en omvat onder andere de aandacht voor samenvattingen, bijlessen en extra oefeningen.

De aanpak van het aanbod en de evaluatiepraktijk voor opvoedkunde heeft ook de leerbegeleiding gevoelig versterkt. Naast het invoeren van studietips en extra uitleg via bijlessen maken de leraren nu wel gebruik van de bestaande remediëringfiches.

Deskundigheidsbevordering

Overleg

Bij de doorlichting stelde de onderwijsinspectie vast dat er voor opvoedkunde geen overleg was over leerplanrealisatie, leerlingenevaluatie en leerbegeleiding.

De beschikbare verslagen tonen aan dat de vakgroepwerking zowel voor opvoedkunde als vakoverschrijdend een positieve evolutie heeft doorgemaakt. Dit resulteerde in een stapsgewijze bijsturing van de tekorten. Met de leerplannen als richtlijn werd een traject afgelegd dat inhoudelijke gelijkgerichtheid en onderlinge afstemming heeft voortgebracht.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor Graad 1 A, Graad 1 B, Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding, Graad 1 Sociale en technische vorming, Graad 2 TSO Sociale en technische wetenschappen, Graad 3 BSO Verzorging, Graad 3 TSO Sociale en technische wetenschappen.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Vera TIMMERS de inspecteur-verslaggever	a.i. Remco BABIJN de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	